

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**

Avdelning 2 Enhet 11

DOM

2014-11-27

 Meddelad i
Göteborg

Mål nr

10329-14

11399-14

SÖKANDE

1. Kartena AB, 556564-9885

 Ombud: Johan Bui-Quy
Tenders Sverige AB
Nygatan 34
582 19 Linköping

2. Affecto Sweden AB, 556651-8410

 Ombud: advokaten Magnus Nedström
Advokatbyrån Sigeman & Co AB
Anna Lindhs plats 4
211 19 Malmö

MOTPART

 Göteborgs Stads Upphandlings Aktiebolag, 556070-5054
Kungsgatan 19
411 19 Göteborg

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

KONKURRENSVERKET	
2014-11-27	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller Kartena AB:s ansökan avseende delområde F på så sätt att upphandlingen i denna del får avslutas först då rättelse gjorts i form av en ny utvärdering, varvid bolagets anbud ska beaktas.

Förvaltningsrätten avslår Affecto Sweden AB:s ansökan avseende delområdena A och C.

Dok.Id 302570

 Postadress
Box 53197
400 15 Göteborg

 Besöksadress
Sten Sturegatan 14

 Telefon
031 - 732 70 00

 E-post: forvaltningsrattenigoteborg@dom.se

 Telefax
031 - 711 78 59

 Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

BAKGRUND

Göteborgs Stads Upphandlings Aktiebolag (Upphandlingsbolaget) genomför en ramavtalsupphandling benämnd "Konsulter IT – Data" med dnr 479/13 bestående av bl.a. delområdena A – Verksamhetsutveckling och strategi, C – Ledning och styrning och F – Geografiskt Informations-system GIS.

Av underrättelse om tilldelning efter rättelse avseende delområdena A och C framgår att åtta respektive nio anbudsgivares anbud antas. Av upphandlingsprotokollen framgår vidare att Affecto Sweden AB (Affecto) inte ansetts uppfylla kravet på miljöledningssystem och därför inte erhåller tilldelning.

Av underrättelse om tilldelning avseende delområde F framgår att fyra anbudsgivares anbud antas. Av upphandlingsprotokollet framgår vidare att Kartena AB (Kartena) inte ansetts uppfylla kravet på miljöledningssystem och därför inte erhåller tilldelning.

YRKANDEN M.M.Kartena

Kartena yrkar att upphandlingen ska rättas avseende delområde F på så sätt att bolaget antas som leverantör. Till stöd för sin talan anför bolaget i huvudsak följande. Upphandlingen ska enligt förfrågningsunderlaget resultera i att cirka fem leverantörer antas. Bolagets anbud har uppfyllt samtliga krav och bolaget har offererat samma pris som de anbudsgivare vars anbud antogs. Upphandlingsbolaget har genom att diskvalificera bolagets anbud förfarit i strid med de grundläggande principerna om transparens och lika-behandling.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**Sida 3
10329-14
11399-14

Bolaget, som saknar tredjepartscertifiering, har i anbudet bekräftat att kravet uppfylls och har bifogat en beskrivning av sitt miljöledningssystem jämte revisionsprotokoll för 2013. Samtliga de punkter som framgår av kravet i förfrågningsunderlagets punkt 1.3.1.9 utgör en del av bolagets miljöarbete. Genom att det senaste miljörevisionsprotokollet bifogats är även den delen av skallkravet uppfyllt.

Kravet i förfrågningsunderlaget är ett skallkrav och inte ett utvärderingskriterium. Punkten 1.3.1.9 kan inte tolkas på annat sätt än att följande krav ställs på anbudsgivaren: 1) anbudsgivaren ska inneha en tredjepartscertifiering eller arbeta efter ett eget miljöledningssystem, 2) ett eget miljöledningssystem ska minst innehålla de punkter som anges, 3) anbudsgivaren ska, i förekommande fall (om tredjepartscertifiering inte innehas), bifoga en beskrivning av sitt eget miljöledningssystem och 4) anbudsgivaren ska, i förekommande fall (om tredjepartscertifiering inte innehas), bifoga ett daterat och undertecknat revisionsprotokoll. Bolagets bestämda uppfattning är att Upphandlingsbolaget, genom att i förfrågningsunderlaget specifikt ange vilka krav som ställs på egna miljöledningssystem, har definierat den ram mot vilken anbudsgivarnas miljöledningssystem ska bedömas. Det är därför i sammanhanget inte relevant huruvida bolagets miljöledningssystem i övrigt är likvärdigt en tredjepartscertifiering.

Förfrågningsunderlaget anger inte att efterfrågad redovisning beträffande eget miljöledningssystem måste ha ett specifikt innehåll eller uppnå en viss nivå. Upphandlingsbolaget synes vara av uppfattningen att bolaget i anbudet inte har redovisat tillräckligt många avvikelser, förbättringsåtgärder och vidtagna åtgärder beträffande miljöarbetet samt att tiden för enskilda punkter i miljörevisionen är för kort. Förfrågningsunderlaget innehåller dock inte några sådana måttstockar, varför Upphandlingsbolaget inte kan utesluta bolagets anbud på de anförda grunderna utan att bryta mot transparens- och likabehandlingsprincipen. Upphandlingsbolagets resonemang ger

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**Sida 4
10329-14
11399-14

uttryck för en bedömning som möjligen kan göras i en utvärderingsfas och inte i en kvalificeringsfas. Bolaget är ett litet företag och verkar i en bransch med förhållandevis låg miljöpåverkan. Huvudsaklig miljöpåverkan är hänförlig till tjänsteresor. Det kan därför inte anses anmärkningsvärt att antalet avvikelser eller vidtagna förbättringsåtgärder är ringa. Bolaget förhåller sig även kritiskt till Upphandlingsbolagets bedömning att bolagets revision inte genomförts på ett objektivt och opartiskt sätt. Förfrågningsunderlaget uppställer inte något krav på vem som ska utföra revisionen eller hur revisorn ska väljas, förutom att revisionen ska ske internt och/eller externt samt att revisionsprotokollet *i förekommande fall* ska vara undertecknat av extern revisor.

Upphandlingsbolaget anser att ansökan ska avslås och anför i huvudsak följande. Kartena uppfyller inte det obligatoriska kravet på miljöledningssystem och det har därför varit korrekt att förkasta bolagets anbud.

Ett miljöledningssystem är ett system för att organisera miljöarbetet i ett företag, en myndighet eller en organisation. Systemet har till syfte att kontinuerligt förbättra organisationens miljöprestanda genom ett förebyggande strukturerat arbetssätt. För att ett egenhanterat miljöledningssystem ska kunna vara likvärdigt ett certifierat system krävs att de handlingar som ges in som bevis för likvärdigheten också tillförsäkrar motsvarande rutiner. Som det alternativa kravet är utformat i punkten 1.3.1.9 handlar det inte om att ge in några kortfattade beskrivningar utan om att anbudsgivaren de facto ska kunna visa på ett implementerat miljöledningssystem med verkningfulla åtgärder.

Av Kartenas revisionsprotokoll från 2013 framgår att inga avvikelser hade identifierats sedan det senaste mötet, att mötet inte kunde se att det fanns behov av förbättringar eller åtgärder samt att inga förbättringar eller åtgärder hade genomförts sedan föregående möte. Det framgår också att punk-

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**Sida 5
10329-14
11399-14

ten 2 – som ska innefatta genomgång av policy och miljöledningssystem, nyttillkomna myndighetskrav och direktiv samt revision av miljöpolicy och miljöledningssystem – endast ska ha tagit 15 minuter att genomföra. Om ett företag enbart har riktlinjer och rutiner men det i protokollen, som ska säkerställa att processerna verkligen efterlevs och generera förbättringar, inte redovisas några observationer alls eller hur granskningen av processerna genomförts kan ledningssystemet inte motsvara ett certifierat system. Det saknas därmed en reell kontroll och åtgärd. Effekten blir att den kontinuerliga förbättringen av organisationens miljöprestanda inte genomförs. Kartenas miljöledningssystem framstår i allt väsentligt som en produkt av "klipp och klistra". Som exempel framstår punkten 1.5 som rakt kopierad från en konkurrents miljöpolicy. Kartena har till och med missat att ta bort konkurrentens företagsnamn i sin egen policy under punkten Leverantörer.

Kravet i upphandlingen har varit att leverantören ska arbeta efter ett kvalitetsledningssystem för miljöarbete. Vidare har ISO 14001 eller likvärdigt angetts som bedömningsgrund för miljöledningssystem. Vad gäller 11 kap. 15 § andra stycket LOU framgår av beaktandesats 44 till det bakomliggande direktivet att en beskrivning av de åtgärder den ekonomiska aktören tillämpar för att garantera samma miljöskyddsnivå bör godtas som alternativ till de registrerade systemen för miljöledning. För att kunna kontrollera om ett egenhanterat miljöledningssystem uppfyller "samma miljöskyddsnivå" har Upphandlingsbolaget angett vilka minimikrav rent dokumentationsmässigt som krävs av ett egenhanterat miljöledningssystem. En likvärdighetsbedömning förutsätter emellertid även att dokumentationen granskas och värderas för att kunna avgöra om leverantörens åtgärder är reella och uppfyller en likvärdig miljöskyddsnivå.

Vid granskningen har konstaterats att Kartena har kopierat en konkurrents miljöpolicy men missat att ändra företagsnamnet i alla delar. Någon anpassning av konkurrentens miljöpolicy till Kartenas verksamhet har inte

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**Sida 6
10329-14
11399-14

företagits på annat sätt än att en mening, efter revisionen 2012, lagts till gällande tjänstefordon. Sammantaget bedöms Kartenas miljöledningssystem bygga på mallar, som inte implementerats i det dagliga miljöarbetet, och en kopierad miljöpolicy. Skrivningarna i miljöledningssystemet är därmed text utan några rutiner som säkrar hur syftet med systemet ska kunna nås. Att Kartenas senaste revision inte heller gav upphov till några potentiella förbättringar trots att systemet anger att miljöhänsyn ska tas vid varje beslut talar tydligt för att systemet inte når det avsedda syftet i verkligheten. Ett sådant system är ineffektivt och garanterar inte samma miljöskyddsnivå som ett certifierat system.

Det ska klargöras att ett egenhanterat miljöledningssystem mycket väl kan uppfylla likvärdiga miljöskyddsåtgärder som certifierade system. Även tjänsteföretag kan ha betydande indirekt miljöpåverkan. Upphandlingsbolaget har även i nu aktuell upphandling godkänt ett flertal egenhanterade miljöledningssystem vid likvärdighetsbedömningar. För att upprätthålla likabehandlingsprincipen kan Upphandlingsbolaget däremot inte jämställa Kartenas redovisning med en kopierad miljöpolicy och ett system som inte identifierar några förbättringsområden med de godkända egenhanterade systemen.

Affecto

Affecto yrkar att upphandlingen ska rättas avseende delområdena A och C på så sätt att utvärderingen görs om med beaktande av bolagets anbud. Till stöd för sin talan anför bolaget bl.a. följande. Bolaget uppfyller det ställda kravet på miljöledningssystem. Upphandlingsbolaget har därmed felaktigt förkastat dess anbud i strid med principerna om likabehandling och transparens.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**10329-14
11399-14

Affectos anbud innehåller dels en uttrycklig bekräftelse att kravet på miljöledningssystem är uppfyllt, dels ett undertecknat revisionsprotokoll. Kravet beträffande miljöledningssystem är därmed uppfyllt. Beviskravet i förfrågningsunderlagets punkt 1.3.1.9 kan enligt ordalydelsen inte uppfattas på annat sätt än att 1) om leverantören innehar tredjepartscertifiering, så ska intyg om detta eller kopia av certifikat inges, och 2) om sådan certifiering inte finns, så ska i stället ett daterat och undertecknat revisionsprotokoll inges. Det anges inte att anbudet ska innehålla något annat i denna del. Det ska särskilt noteras att det inte uppställs något krav på att leverantörer som inte åberopar certifiering, utöver att inge ett revisionsprotokoll, ska lämna någon närmare beskrivning av innehållet i det egna miljöledningssystemet. Detta är särskilt tydligt vid en jämförande läsning av det motsvarande krav som uppställs för kvalitetsledningssystem i punkten 1.3.1.8. Därifrån anges att "som bevis ska till anbudet bifogas, antingen giltigt intyg om certifiering eller kopia på certifikatet eller en beskrivning av ett eget kvalitetssystem".

Upphandlingsbolaget skulle rätteligen ha utvärderat bolagets anbud. En sådan utvärdering hade medfört att bolaget hade tilldelats ramavtal för delområdena A och C eftersom bolaget har lämnat anbud med det lägsta anbudspriset. Bolaget har offererat konsulter som till antal och kompetens är likvärdiga med övriga antagna anbud, i vart fall med de sist antagna för respektive område.

Upphandlingsbolaget anser att ansökan ska avslås och anför i fråga om vad kravet i punkten 1.3.1.9 avser i huvudsak samma omständigheter som avseende Kartena ovan. Upphandlingsbolaget anför därutöver bl.a. följande.

Affecto uppfyller inte det obligatoriska kravet på miljöledningssystem. Att ge in ett protokoll uppfyller endast själva dokumentationskravet i upphandlingen. För en reell kravuppfyllelse av miljöledningssystem krävs däremot

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**Sida 8
10329-14
11399-14

att innehållet i protokollet också visar på att företaget de facto arbetar utifrån ett egenhanterat miljöledningssystem som garanterar samma miljöskyddsnivå som ett registrerat system.

Det måste vara ostridigt att Affecto till sitt anbud endast bifogat en miljöpolicy som fastställts den 11 juni 2014 och ett revisionsprotokoll daterat den 12 juni 2014. Det ska noteras att sista anbudsdag i upphandlingen var den 17 juni 2014. Någon beskrivning av ett dokumenterat miljöledningssystem finns inte alls i bolagets anbud. Av kravets lydelse framgår dels att kravet rör ett miljöledningssystem, dels att "vid beskrivning av ett eget miljöledningssystem ska även ett revisionsprotokoll ..." bifogas anbudet. Upphandlingsbolaget kan inte komma till annat slutsats än att Affecto upprättat de bifogade dokumenten inför anbudslämnandet i syfte att försöka uppfylla kravet kring ett eget miljöledningssystem. Miljöpolicyen framstår vidare i allt väsentligt som en kopia av Umeå universitets miljöpolicy. Det ingivna protokollet visar inte på något sätt att Affecto arbetar efter ett implementerat miljöledningssystem utan möjligen att avsikten är att göra det i framtiden.

För det fall förvaltningsrätten skulle finna att Affectos anbud inte borde ha förkastats ska något ingripande enligt LOU ändå inte ske eftersom Affecto inte kan lida skada. Det är korrekt att bolaget, om det hade varit kvalificerat, skulle ha varit ett av flera bolag med det lägsta anbudspriset. Eftersom det funnits flera anbud med samma anbudspris har emellertid den särskiljning som följer av förfrågningsunderlaget behövt tillämpas vid tilldelningen. Särskiljningen bygger på i anbudet redovisade certifieringar. Affecto har inte redovisat tillräckligt antal certifieringar för att uppnå den lägsta nivå som krävts i särskiljningen.

Affecto tillägger i yttrande bl.a. följande. Upphandlingsbolaget gör gällande att man har rätt, för det fall man inte önskar anta alla anbud med lika

lågt pris, att välja ut de anbud (inte närmare bestämda till antalet) som har lämnats in av de anbudsgivare som kan uppvisa flest antal certifieringar, även med beaktande av nivån på certifieringarna. Upphandlingsbolaget har härvid hänvisat till vad som anges under kvalificeringskraven för anbudsgivarna. Avsnittet om anbudsutvärdering innehåller däremot inga upplysningar om detta. Upphandlingsbolaget har vidare saknat lagligt stöd för att genomföra en sådan särskiljning som faktiskt har skett. Ramavtal ska rätteligen ingås med samtliga kvalificerade anbudsgivare som har lämnat anbud med lägsta pris.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas (1 kap. 9 § LOU).

Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts (16 kap. 6 § första stycket LOU).

Utredningen

I upphandlingsföreskrifterna anges bl.a. följande.

1.3.1.9 Miljöledningssystem

Leverantören ska arbeta efter ett kvalitetsledningssystem för miljöarbete, antingen i form av certifiering från tredje part (ISO 14001) eller likvärdigt eller i form av eget dokumenterat miljöledningssystem. Ett eget miljöledningssystem ska minst innehålla följande:

- En införd miljöpolicy
- Verksamhetsbeskrivning, en översikt över hur företagets verksamhet är uppbyggd och fungerar
- Miljöutbildning för all personal
- Rutin för registrering av myndighetskrav, beslut och föreskrifter som rör verksamheten
- Rutin och metoder som säkerställer att miljökrav följs i enlighet med avtalet
- Rutin och metoder för redovisning och rapportering till den upphandlande myndigheten
- Rutiner för registrering och hantering av avvikelser och förbättringar
- Årlig intern och/eller extern revision av ledningssystemet.

Som bevis ska till anbudet bifogas, antingen giltigt intyg om certifiering eller kopia på certifikat. Vid beskrivning av eget miljöledningssystem ska även ett revisionsprotokoll som är daterat och undertecknat av Leverantören och i förekommande fall extern revisor.

Beskrivning/intyg bifogas! (Fritextsvar)

Kravet Miljöledningssystem uppfylls (Ja/Nej svar)

*Förvaltningsrättens bedömning*Kartena

Frågan är om Upphandlingsbolaget har haft fog för att förkasta Kartenas anbud med motiveringen att bolaget inte uppfyller uppställda krav avseende miljöledningssystem. Upphandlingsbolaget har bl.a. anfört att det i upphandlingen har uppställts ett krav på att anbudsgivarna ska arbeta efter ett miljöledningssystem som antingen är ett certifierat miljöledningssystem eller ett egenhanterat miljöledningssystem *som är likvärdigt ett certifierat system.*

Förvaltningsrätten konstaterar att det i punkten 1.3.1.9 i förfrågningsunderlaget har angetts att leverantören ska arbeta efter ett kvalitetsledningssystem för miljöarbete. Kravet har vidare utformats på så vis att en leverantör kan välja mellan att arbeta efter

- ett system certifierat av tredje part (ISO 14001), *eller*
- likvärdigt, *eller*
- ett eget dokumenterat miljöledningssystem.

Av punkten framgår vidare vad ett eget miljöledningssystem ska innehålla. Kravets utformning tillåter således inte slutsatsen att Kartenas miljöledningssystem måste vara likvärdigt ISO 14001, eller något annat certifierat system för att kravet ska vara uppfyllt. Tvärtom måste det anses vara tillräckligt att bolaget arbetar efter ett eget miljöledningssystem som innehåller de i punkten uppräknade arbetsmomenten, dokumenten och utbildningarna. Någon likvärdighetsbedömning kan, enligt förvaltningsrättens mening, därmed inte bli aktuell i målet.

Upphandlingsbolagets inställning kan vidare tolkas som att Upphandlingsbolaget inte anser att Kartena arbetar efter sitt miljöledningssystem. Det har bl.a. anförts att Kartenas miljöpolicy synes ha kopierats från en kon-

kurrent. Denna omständighet är emellertid inte tillräcklig för att ifrågasätta att bolaget arbetar efter sitt beskrivna miljöledningssystem. Inte heller det faktum att inga avvikelser eller förbättringsförslag hade identifierats i revisionsprotokollet från 2013 utgör skäl att ifrågasätta detta. Förvaltningsrätten fäster vid bedömningen vikt såväl vid att Kartena är ett mindre konsultbolag, som vid uppgifter som framgår av revisionsprotokollet från 2012. Av detta framgår bl.a. att Kartena protokollfört en ändrad klassificering av miljöbilar, att eventuella avvikelser i form av flygresor hade utvärderats och att uppgifter om avslutad och kommande miljöutbildning för personal antecknats.

Som bevisning för att kravet i punkten är uppfyllt har angetts att giltigt intyg om certifiering eller kopia på certifikat ska bifogas anbudet. Kravet i denna del kan av naturliga skäl endast avse de fall där anbudsgivaren arbetar efter ett certifierat system. Enligt förvaltningsrättens mening måste kravet på bevisning avseende ett eget dokumenterat miljöledningssystem, mot bakgrund av utformningen av punkten 1.3.1.9, vara att ge in dels en beskrivning av det egna miljöledningssystemet, dels ett daterat revisionsprotokoll som undertecknats av leverantören. Något krav på extern revision har vidare inte ställts. I denna del kan konstateras att en beskrivning av Kartenas eget miljöledningssystem ostridigt har getts in tillsammans med ett daterat revisionsprotokoll undertecknat av företrädare för bolaget. Upphandlingsbolaget har heller inte gjort gällande att någon dokumentation saknats i bolagets anbud eller att beskrivningen varit bristfällig.

Mot denna bakgrund och då det som har kommit fram inte utgör tillräckliga skäl att ifrågasätta att Kartena de facto arbetar efter sitt eget dokumenterade miljöledningssystem har det saknats skäl att förkasta bolagets anbud på grund av bristande kravuppfyllelse.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG****DOM**Sida 13
10329-14
11399-14

Kartena har uppgett att bolaget även uppfyllt övriga kvalificeringskrav och att det hade offererat samma anbudspris som övriga antagna leverantörer. Upphandlingsbolaget har inte invänt mot dessa uppgifter. Upphandlingsbolaget har heller inte anfört andra omständigheter som tyder på att Kartena inte skulle ha erhållit tilldelning i upphandlingen om nu aktuellt krav hade ansetts vara uppfyllt. Bolaget har därmed lidit skada genom att dess anbud inte kvalificerat sig till utvärdering. Det finns mot denna bakgrund skäl för ingripande enligt LOU. Då felaktigheten inte är hänförlig till förfrågningsunderlaget är det tillräckligt att besluta om rättelse. Upphandlingen ska, avseende delområde F, rättas på så sätt att den får avslutas först sedan en ny anbudsutvärdering gjorts, varvid även Kartenas anbud ska beaktas.

Affecto

Frågan är vidare om Upphandlingsbolaget haft fog för att förkasta Affectos anbud med motiveringen att bolaget inte uppfyller uppställda krav avseende miljöledningssystem. Mot bakgrund av förvaltningsrättens ovan redovisade bedömning att det i förfrågningsunderlagets punkt 1.3.1.9 uppställts ett krav på att ge in en beskrivning av det egna miljöledningssystemet (jfr. formuleringen "vid *beskrivning* av eget miljöledningssystem ska även ett revisionsprotokoll..."), och då en sådan beskrivning ostridigt saknats i Affectos anbud, har det varit rätt att inte låta bolagets anbud gå vidare till utvärdering. Det saknas därför skäl att vidta någon åtgärd enligt LOU och bolagets ansökan avseende delområdena A och C ska avslås. Vid denna bedömning saknas skäl att pröva vad som anförts i fråga om eventuell skada för bolaget på grund av särskiljning av anbuden i upphandlingen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (D\ 3109/1B LOU)

Monika Knutsson

Förvaltningsrättsfiskal

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg. Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer

till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.